

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

IX. évfolyam.

FIUME, vasárnap 1912. augusztus 11.

180. szám

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229).
Gradinata del Sasso Bianco 3, Wurzer ház 1 em.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 400.

Felolvasó szerkesztő:
MURAI JENŐ.

Előfizetési ár:
Egész évre 24 kor.
Félévre 12 kor.
Negyedévre 6 kor.
Egy hónapra 2 kor.
Egyes szám ára helyben 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 nasábos petit sorja 60 fillér.

A horvátok érzelmi politikája.

A horvátországi királyi biztos ellen elkövetett merénylet szerzői a zágrábi bíróság előtt állanak és a főtárgyalás izgatott jelenetek között folyik. A fővádott, aki Cuvaj királyi biztosra lőtt, de őt nem találva, a hintóban mellette ülő Hervoies osztályfőnök életét oltotta ki, most örületet szimulál. Azenban a védelem képviselői is előre látják, hogy Jukies Lukára nincs mentség az előre megfontolt szándék tekintetében. A dologban az a különös és megdöbbentő hogy az egész város tudott a merénylet előkészítéséről. Egy egész sereg diákok gyerekek segítették Jukies Lukának pénzzel, tanácsal, sőt még a gyilkos töltnyék beszerzésére is egy diákok gyerekek adott pénzt, melyet zálogba tett arany órájára kapott. Azután egy diákok gyerekek beszéltek meg a merénylet elkövetésének részleteit.

Első határnap urnapja lett volna, június 6-ik napja, midőn Cuvaj királyi biztos részt akart venni az egyházi körmeneten. Ki is vonult az összeesküvő diáksereg, mint valami labdarugó versenyre és biztatták Jukies Lukát, hogy most vagy soha! De ekkor Jukies Luka, habár folyton ott őgyelgett Cuvaj királyi biztos közelében, nem mert elvetni a zsebében hordott bombát, nem mert elsütöni a Belgrádból postá küldött revolvért. Az urnapi körmenet e szerint

A „Tengerpart” tárcája.

Egy rövid csemetés.

I.

— Veron, láttad az új ruhámat?
— Melyiket Nanó?

Nanó letette a könyvet. Félrefordította a fejét és kinézett az ablakon. A másik előrehajolt és belevágott szemével a félhomályba. Látni akarta a boldogságot. Irigy volt, a szegénység irigységével és szeretett volna még sokkal, de sokkal irigyebb lenni. Várta az új dicsekedéseket és ragadozóan összébb húzódott a homloka, a szeme, de azért mosolygott.

— Melyiket Nanó?
— Az újat. Halványlilát.
— Nem láttam Nanó.
— Majd uzsonna után megmutatom. Jó lesz!

— Jó.

Veron szöke volt. Halaványszemű és akaratos. Szegény volt, polgári, nagyuri tempós, pedig tudta, hogy hiába. Gyűlölte, mert irigyelte azokat, akiknek van, de az ő ninese csak otthon sirt ki belőle lázadóva, keserűen, tehetetlen kívánnással, mikor eszébe jutott a nincs, vagy nem lehet. Mert máshol szegyelte mutatni.

Nanóhoz sokat járt. Utálta, de szerette hallgatni az önkéntelen dicsekvéseket, a célzásnak vett semmiségeket, amik bántották, sebeztek, de mégis jól estek neki s mert

merénylet nélkül folyt le. A diákok leszidták legyávták Jukies Lukát, ki azzal védekezett, hogy nem óhajtott más ártatlan emberek halálát, azért nem is akart a tömegbe löni, nem akarta ott a bombát elvetni. A nagy kavardásban az ünnepi körmenetre kivonult gyermekeket agyongázolták volna. Ő beesületes és jószívű merénylő és orgyilkos akart maradni. Erre a diákok gyűlése, mely egy iskolában, nyitott ajtók mellett folyt le, mintha csak valamely operettből tartottak volna főpróbát az összeesküvők, más napot határozott és kötelességévé tették Jukies Lukának, hogy most már ne habozzon, hanem lőjjön. Így is történt.

Valóban megdöbbentők ezek a részletek, hogy egész Zágráb városa értesült a merénylet előkészítéséről, oly nagy nyilvánosság mellett folyt le. Amde azt mondják, hogy senki sem vette komolyan ezeket az előkészületeket. Pedig ezek a 17–21 év közötti fiúk korukat felülmúló komolysággal elszántsággal és vak következetességgel, halálmegvetéssel törekedtek Cuvaj biztos elpusztítására, ki állítólag országuk szabadságát elkobozta és zsarnok, bitorló módon kormányoz. Mert ez az ő politikai hitvallásuk, ezt a meggyőződést merítették az ellenzéki lapokból és izgató beszédekből és Belgrádból.

De a bátor ifjak nem akartak megállni a „restitutio in integrum”-nál, vagyis nemcsak azt követelték, hogy állítsassék vissza a horvátországi alkotmányos rend,

nagy, erős bosszút akart állani valakin ezért mert neki nincs és sohasem lesz.

— Szerdán elmentek a bálba, Nanó?
— Azt hiszem. Jenő már szólt.

Veron az ajkába harapott és felszívta a kiserkenő vért. Keresett egy szót, gyilkos hegyűt, valami fájót. És nem jutott eszébe. Nézte a szőnyegét, amin cikkcakkos vonalban megfeküdt egy árnyék, mint valami torz, idegen, elkékült halott. Epen olyan. Ványadt csuklók, megnyult, leesett fej.

— Mikor lesz az eljegyzés?

Nanó lapozott a könyvben és halkán, boldogan mondta:

— Két hét múlva.

Azután még hozzá tette:

— Tegnap is itt volt. Most mindemnap itt van. Beszéltünk róla. Nem akar nagy esküvőt, de mondtam, hogy már téged is felkértelek.

— És? . . .

— Azt mondta: jó. Azt hiszem májusra meg lesz.

— Az esküvő?

— Igen.

Veron kacagott.

— Nézd, milyen érdekes. A függönyön keresztül olyan a lenyugvó nap, mint valami véres véres szív. Amire rátaposott valaki. Valaki elvesztette, s nem vették észre. Rátaposnak. És most most folyik halkán, melegen a vére.

II.

Mire az uzsonnához kerültek, megjött Jenő is. Mérnök volt és egy kicsit könnyel-

hanem mindjárt meg akarták csinálni a Délszláv köztársaságot.

A lángelmék és az eszelősök közös tulajdonsága a merészség. Akarni merészet és nagyot, valami rendkívülit! A lángelméknek azonban gátat vet a lehetőség határa. De az eszelősök határt nem ismernek. Előttük lehetetlenség nincs. Midőn Napoleon a Szent Bernát hegy tövében állva, hadseregét azon keresztül vezetni akarta, sokáig tanácskozott vezérkarával mely főként az átkelés emberfeletti nehézségeit iparkodott bebizonyítani. Napoleon végül azt kérdezte, a vezérkartól, hogy egyáltalán lehetetlen-e az átkelés. Erre a vezérkar azt felelte, hogy nem lehetetlen. „Nos hát akkor menjünk” s neki vágatott a világhírű vállalatnak és megismerlta Marengot és első lépcsőfokát szédületes emelkedésének. Amde Jukies Lukának nem is kutatták azt, vajon lehetséges és keresztülvihető-e, amit akarnak, hanem egyszerűen belefognak a végrehajtásba. Nem kutadják a lehetőségeket, mert nem értelmi, hanem érzelmi politikát követnek. A politikában pedig az érzelem egyedül, az ész megfontolása nélkül veszedelmes az egyesekre, veszedelmes másokra akiket szerenésatlenségbe, bünbe kergethet.

A Dráván túl annyira elvadultak az állapotok, annyira az érzelmek érzelmi politika uralkodik, hogy e tekintetben a moral insanity valóságos járvánnyá lett. Ott mindenki csak pusztítani óhajtott és a mostani

mű fia. Nagy fekete jóságú szeme örökké fáradtnak látszott. Ha nevetett, vagy ha komoly akart lenni. Akkor is.

Odaült a két leány közé és nevetgéltek. Este nem küldtek Veronért és Jenő hazakísérte. Az utcán komolyak voltak. Egyszerre megszólalt Veron:

— Miért jött olyan későn?
— Nem bírtam előbb jönni. Dolgom volt.

— Láttam.
Az ifju ijedten nézett rá.
— Látott?
— Igen. Előttünk. Én máshol mentem le.

Jenő zavart volt. Keresett valamit, ami vel elütötte a dolgot. Semmiséget. Valami érdektelent.

— Szereti Nanót? — kérdezte hirtelen a leány.

A fiu meghökkent a hirtelen kérdésből. De azután összeszedte magát és halkán mondta:

Szeretem.
Veron hangja gunyos volt.
— Mióta?

Odaértek Veronék háza elé. Ahol laktak. Behúzódtak a kapuhoz. A fiu idegenül érezte magát és akaratlanul megsimogatta a leány kezét. Veron melléhúzódtott egészen, úgy, hogy a fiu érezhette testét.

— Nem igaz! Nem szereti, nem szereti, nem szereti!

A fiu nem engedte el a kezét.
— Veron! — suttogta.

államjogi keretbe sehogy sem akarnak beleilleszkedni.

A magyar államközösséget már el sem ismerik. Azt már régen tudjuk, hogy az 1868. évi XXX. törvényekben beiktatott „évszázados testvéri viszony megújítása” amolyan írott malaszt, egyoldalú és csak a magyarok által megtartott alaptörvény maradt. Ez a Jukics Luka az ő fantasztikus elszakadási törekvésével nem áll izoláltan, hanem, sajnos, hogy ott százezren hordják keblük mélyén azon érzelmeket, melyek időnként szelidebb, vagy durvább formában megnyilatkoznak. Hisz a horvát templomokból a papok már a magyar szentek képeit és szobraikat is kidobták. Valaha Szent László Árpád-házi király volt az ország patronusa, ma azonban a két pánszláv szent Cirill és Method foglalta el a magyar király helyét Horvátország égi pártfogói között.

E két szláv apostol nevenapját a legnagyobb fényvel és pompával, magyarellenestüntetésekkel ülik meg. Mindenütt a féktelen érzelmi politika és vak fanatizmus, vakbuzgóság uralkodik a politikában, mely leginkább az éretlen fiatalság körében szedi áldozatait. Ez okozta a zágrábi diáksztrájkot is, midőn serdületlen gyerkőcök politikai okokból abbahagyták az iskolázást. Ezeket azonban még meg lehet valahogy zabolázni. De nem lehet megrendszabályozni az iskolai fegyelmet kívül álló éretlen politikusokat.

A zágrábi bünper lefolyása azt mutatja, hogy ott még nagyon soká kell, hogy tartson a királyi biztosság uralma. A horvátok kijózanodása nagyon lassu léptekben halad előre. Mert azok az évek óta elhintett sárkányfogak nagyra nőttek. Az igaz, hogy itt a helyzet rosszabbodásánál az időközi kormányoknak sok hibája és baklövése is közreműködött. A kényelem kedvéért és a horvát vokokért sok mindent elnéztek, ami Zágrábban történt. A folytonos „pénzügyi és államjogi engedmények és vivmányok” nagyra növelték a horvátok étvágyát és az időszaki törvénymódosításokkal egészen átlukasztották az 1868. évi XXX. t. c.-nek éppen azon szakaszait, amelyek az állami egység, a kormányzati egység és közösség biztosítékait alkották. Most már külön hor-

— Igen, nem szereti! Csak a pénz, a pénz! Engem szeretsz, Jenő, egyedül engem! Csak nem mertél, mert szegény vagyok, mert nekem csak magam vagyok, Jenő. Nem szereted! Utálsz és engem akartál. Jenő, engem! És mikor az eljegyzésen először megcsókolod, akkor is rám fogsz gondolni, az én szájamat érzed, az én csókmat érzed és megrándul a tested és feszül az izmod, mert azt hiszed, engem fogsz, én ölelek, én vagyok a tied, az én testem az én szájam, az én szemem, én, én, én . . . nem a Pénz, a Pénz, a Pénz . . . Jenő! . . .

Lázasan, forrón, simulva beszélt s a fiu hallgatta és tagadta magában az igent, a győzelmes, feltűró ügyvált, a helyeslést, az igazadást, mindent . . .

— Veron! . . .

— Elvenni nem tudtál, mert pénz kell. Irodához, adóssághoz. Sokhoz. Elcsábítani nem akartál, mert sajnáltál. Jenő . . . pedig tudtál volna . . . Tudtál volna . . . mert szeretsz. Szeretsz! És most, most elvesszéd Jenő és megtagadod magadat, az igazságot! Ne vedd el Jenő! A pénzt, a sok ruháját, a ruháit, a halvány lilát, fehérét, kéket, a gyűrűket, Jenő! Szeretsz! Akarom és tudom. Szeretsz!

— A fiu nem tudott magáról.

— Szeretlek, Veron . . .

— A leány ujjongott, kacagott.

— A tied leszek Jenő! Ne vedd el. De a tied leszek. De Nanót se vedd el, Jenő! Ne ne! Én legyek koszorú leány . . . Hadd ott az esküvő napján. És én becsengetek hozzád. A tied leszek Jenő, a tied! Bosszuld

vát állampolgárságról, különálló és független pénzügyekről beszélnek és irnak még a komolyabb horvát politikusok is, bár tudják hogy ennek legyőzhetetlen jogi akadályai vannak. A horvát különálló honpolgárságot kizárja az állam közössége, melyet egyoldalul fel nem bonthat Horvátország. A pénzügyi függetlenségnek pedig tárgyi akadály Horvátország fizetésképtelensége, mert még a saját beligazgatási szükségleteit is csak úgy képes fedezni, ha mi, Magyarország a horvát deficitet a közös államadósságok kamattörlesztéseinek, az Ausztriával és Magyarországgal közös ügyek költségeinek a horvátokra eső hányada elengedésével, mely évenként 5—6 millió koronára rug — pótoljuk. Még ha tabula rasát csinálnánk is, vagyis az államadósságokat elengednénk Horvátországnak, ez még sem lenne képes megállani pénzügyileg a saját lábán.

Ellenben a mi pénzügyi közigazgatási függetlenítését illeti, ebben már igazán elmentünk a legszélső határokig. A zágrábi pénzügyi igazgatóság valóságos külön pénzügyminiszterium. Hatásköre az egész országra kiterjed, vezetője egy államtitkári rangban levő miniszteri tanácsos, külön kincstári jogú igazgatósággal ellátva. Most még külön pénzügyi közigazgatási bíróságot is kap Horvátország. A horvát országgyűlés szabad rendelkezésére van bocsátva a horvátországi közjövödelmek 45 százaléka. Erre nézve független budget-joggal bír. Kezdetben csak a magyar kincstártól kapott általánosságok felosztása felett intézkedett. Most a belügyekre nézve a 45 percen adó erejéig önálló költségvetése van.

Ime már így is elértük a lehetőség határát, amelyen túl nem engedhetjük meg az állami közösség oldalainak további feszítését, bontogatását. A régi komoly, tiszteséges unio-párt nem in kívánt tulmenni ezen a téren, ámde ezt a pártot megölte a népszerűtlenség. Nem is a politikájának helytelensége, hanem az unionista politikusok népszerűtlensége okozta a bukást, főleg azért, mert helyzetüket a közérdek kiszákmányolására használták fel s mert a magyar kormánnyal el tudták hitetni, hogy

meg magad a szegényekért, a leányokért, a akiknek nincs sok új ruhájuk, akik nem tudnak dícselkedni s akiket nem irigyelnek. Akik gyávák, mert félnek a szegénységüktől és annyit akarnak mutatni mint azok. Mert ha nem, lenéznek. Nem oda való. Futnak tőle, mert azt hiszik, hogy kér . . . Jenő, a tied leszek! . . .

Megszoritotta a fiu kezét és felszaladt a lépcsőn.

III.

— Veron, holnap az esküvőm.

— Boldog vagy?

— Veron, ha tudnád! A sok ismeretlen! Boldog vagyok. Nagyon.

Veron kacagott befelé! Így, így! Csak várj! Mosolyogj, neved. Kacagok én is. Szilajon, lélekzet akadásig. Várj, várj! . . .

Levelet hoztak. Megismerte Jenő irását. Most! most! . . .

Nanó kinyitotta. Olvasta. Halványodott. Lassan, lassan hanyatlott alább. A levél leesett. Koppanó görgéssel gurult, gurult egy gyűrű. Csengve ütődött az asztal lábához. Senki se vette fel.

Veron kacagni szerette volna. Csengett.

— A kisasszony rosszul van.

Felkapta a kalapját és rohant ki, végig az utcán. Ujjongott benne a dac, a győzelem, a bosszu az új ruhákért, dícsévésekért, gazdagságért, mindenért . . .

És lobbant az akarat, valaki akarása és nem gondolt semmire. Felszaladt a lépcsőn. Jenőhöz. Megállt az ajtó előtt. Becsengetett.

Ifj. Darvas Lajos.

egyedül ők a fentartói a magyarokkal való államközösségnek. Ezen megunt, lejártatott politikusok kedvéért azután minden hivatalos pártfogást megeselekedtek. A horvát ellenzékét néha üldözték is, csakhogy ezek az unio-oszlopok a helyükön maradjanak. Ez hiba volt a magyar kormányok részéről, melyeknek a horvát ellenzékkel való érintkezést is kellett volna keresni és váltogazdaságot behozni a kormányzatban.

Téves lépés volt, mikor a koalíciós kormány a horvát-szerb koalícióval megcsinálta a fiumei paktumot Polónyi Géza közreműködésével. Ebből az esetből erednek a mai zavarok a Dráván túl. De reméljük és hisszük, hogy ezen zágrábi bünper után, mely bünténnyel tetőpontra hágott a forradalmi hangulat, most már határozott javulás fog bekövetkezni.

Kitünő hatást tett a komolyabb, higgadtabb politikusokra, kiknek száma, sajnos, ma még igen kevés, Lukács László miniszterelnök konciliáns, engesztelő kijelentése, hogy a horvátok összes jogos és kielégíthető kívánságait készséggel kielégíti s a vasuti pragmatika nyelvi kérdéseit szintén elintézi. Azon törvényjavaslatokban pedig, amelyek felett Zágrábban a királyi biztos elnöklete alatt most anketoznak, igen becses és értékes nemzeti intézményekhez jut Horvátország, amelyekkel meg lehet elégedve. Ezen biztató körülmények dacára a jövő fejleményei még nagyon burkolatlan állanak előttünk.

—o—

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

— A tengerészeti hatóság épületében levő m. kir. biológiai állomás és aquárium díjtalanul megtekinthető naponta d. c. 10-től 1-ig és d. u. 3-tól 6-ig.

— A városi könyvtár naponta d. u. 5-től 8-ig áll a közönség rendelkezésére.

— A népkert (Giardino pubblico) nyitva van este 9 óráig.

— A temető naponta d. u. 6 óráig látogatható.

— A tersatói Frangepán-vár naponta megtekinthető egy korona beléptidij ellenében. (Feljárt a susáki híddal szemben levő lépcsőn vagy kocsin a susáki Boulevard-on.)

— József főherceg diszkertje (a kormányzói palota mellett) megtekinthető a fenséges család távollétében hétköznapokon reggeltől estig. Vasárnap a kert zárva van. Beléptidij nincs.

— Az „Adriatica” cognagyár susáki gyártelepe minden előzetes engedély nélkül megtekinthető reggel 9 órától este 6-ig.

— A Danubius-hajógyár telepe csak a haditengerészeti akadémia parancsnokságának speciális engedélyével tekinthető meg.

— A rizshántológár, a papírgyár, a kőolajfinomítógyár, a torpedógyár és a susáki Litorale konzervgyár csak az illető gyárvezetőségek speciális engedelmével tekinthetők meg.

— A kivándorlási ház megtekintésére (Via Industria) a kir. kormányzóság ad ki belépőjegyeket.

—o—

— Vasuti mérnökök értekezlete. A zágrá. üzletvezetőség pályafentartási mérnökei szokásos évi értekezletüket folyó hó 16-án tartják meg Fiumében, ahol megtekinthetik a pályaudvaron és kikötőben folyó nagyobb építkezéseket és letárgyalják a folyó adminisztratív ügyeket.

— Uszóverseny Cirkvenicán. A Magyar Athletikai Club augusztus hó folyamán uszóversenyt rendez Cirkvenicán. A MTC. eredetileg augusztus 25-én akarta a versenyt megtartani, de előbb kérdést intézett a fürdő igazgatóságához, hogy ez az idő megfelel-e. A válasz csak most érkezett meg, s mint legkésőbbi terminust, e hó 15-ét jelölte meg.

— Prodam repülése Nagybanján. Prodam Guidó a kiváló fiumei pilóta e hó 25-én

Nagybányán repülő felszállásokat rendez. A felszállásokat a Bodonkúti téren tartja meg. Prodan repülése iránt nemesak a városban, hanem az egész vármegyében rendkívül nagy az érdeklődés.

— **A triestri velencei új gyorsjárat.** Eltettük már, hogy a Tripkovic triestri hajóvállalat új gyorsjáratot létesít Triest és Velence között s e célból megvásárolta a „Kingfisher” angol turbinásgőzöst, amelyet „Venezia” névre keresztelt. A „Kingfisher” 1906-ban épült a Denny-testvérek dumbartonai hajógyárában, mely a legelsőbb rendű ilyenü vállalat. Az 1200 tonnás hajó 200 angol lábnyi hosszal és 32 láb szélességgel bír. Sebesség dolgában felülmúlja ugy az osztrák, mint a magyar gőzösök bármelyikét, mert három Pearson-turbinából álló gépezete óránkénti 22 mértföldnyi sebességgel látja el. A hajót eredetileg „Triest” névre akarták keresztelni, de miután két ilyen nevű gőzöse van az osztrák tengerezészetnek, a „Venezia” nevet választották. Három osztály lesz a hajón, amelyeken előér 1500 utas. A hajó reggel 8 órakor fogja elhagyni Triestet s már délelőtt 11-kor elér Velencét, honnan délután két órakor indul vissza, és délután öt órakor érkezik meg Triestbe. Ezzel fenntartja az összeköttetést a Bécsbe és Münchenbe induló esti vonatokkal is. A hajó az eddigi szokástól eltérően közvetlenül a Riva delle Zatteren fog Velencében kikötni, hogy a gondolatok való átszállás hátránya elkerülhető legyen.

— **Az énekesnő balesete.** Argentína vich Hadrián 24 éves Jelliasch-közlegény után öltözködés közben gyufát gyújtott és oly közel tartotta egy benzinnel telt lámpához, amelyekben keztyűit mosta, hogy a benzin lángra lobbant s arcát és kezét megégette. Az énekesnő a mentő állomásra, onnan pedig a kórházba ment, ahol segélyében részesítették. Most a lakásán ápolják. Egési sebei nem súlyosak, de valószínűleg eltörzítják az arcát.

— **Megőrült az utcán.** Marinovich Hadrián 24 éves Jelliasch-közlegény tegnap az utcán megőrült és gesztikulálva, hangosan beszélt magában. Egy rendőr észrevette a különös viselkedésű katonát, akit eleinte ittassnak gondolt. A rendőr a katonát bekísérte a rendőrségre, ahonnan a kórházba került.

— **A magyar birodalom népesedése.** A „Statistikai Havi Közlemények” most megjelent 1912. június havi füzeté szerint az 1912. június havában 57,584 gyermek született élve a Magyar birodalomban, az elhaltak száma pedig 38,460-ra rugott, úgy hogy a természetes szaporodás 19,124-et tett. A költözött számokból a társországokra esett 7225 élve születés, 4592 halálozás és 2633 főnyi szaporodás. Az 1911. év június havi eredményével szemben az 1912. évi június kedvezőbb eredménnyel zárult. A születések száma több volt 181-el az 1911. év június havához képest s bár a halálozás is emelkedett 977-el, a szaporodás száma mégis 824-el lett nagyobb a múlt év ugyanezen havának szaporodásánál. Sokkal kedvezőbb az eredmény akkor, ha az 1912. év hat első hónapjának hasonlítjuk össze az 1911. év hat első hónapjával. A születések száma több volt 11,610-el, a halálozás ellenben csökkent 11,610-el, a szaporodás tehát 28,710-el nagyobb a múlt év megfelelő szakának szaporodásához képest. Legtöbb születés történt aránylag a Tisza balpartján (ezerre 40.5), legkevesebb a Tisza-Maros szögén (29.4). A halálozás aránya is a Tisza balpartján (24.2) volt a legmagasabb, míg a legkedvezőbb arányszámot tekintetben a Duna jobb partján tüntet fel (21.3). A természetes szaporodás legnagyobb volt Ugoesa (25.4) és Torda-Aranyos (23.0) vármegyékben, a társországokban pedig Varasd (19.5) és Belovár-Körös (15.1) vármegyék-

ben. Ezzel szemben azonban az anyaországban 6 törvényhatóság a társországokban pedig 2 törvényhatóság veszteséggel zárta le az 1912. évi június havi népesedési mérlegét, legérzékenyebb volt a fogyás Nagyváradon (6.3) és Zágrábban (6.7).

— **Az első Dreadnought legénysége.** Triestből jelentik: hogy a „Salamander” hadiaknarakó hajó tegnap délután a „Viribus Unitis” csatahajó matrózaival ideérkezett. A hajó csak rövid ideig tartózkodott Triestben. Még a délután folyamán a Dreadnought legénységével visszatért Polaiba.

— **A temetői testvérgyilkossági kísérlet.** Pirjavev Máttyást, akit mint emlékeztetés a testvére Pirjavev Lajos ellen elkövetett temetői merénylet után Feistritzben elfogtak, tegnap onnan Laibachba szállították. Mint osztrák alattvaló ellen ott itélkeznek felette gyilkossági kísérlet büntetőért.

— **Megszökött bankár.** Triestből jelentik: Neumann Zsigmond bank- és váltóüzlet tulajdonos, aki főleg sorsjegyeknek részletekben való eladásával foglalkozott, megszökött. Adozatainak száma egész légió és nemesak Triestbe szorítkozik. Neumann tömeges reklámokkal töborozta a sorsjegyvásárlókat, de soha sem volt abban a helyzetben, hogy a teljesen kifizetett sorsjegyeket kiszolgálhassa vevőinek, mert azokat két triestri intézetnél elzalogosította. A letartóztatásnál ma a pénztárban mindössze 350 koronát találtak, holott a passzívák meghaladják a félmillió koronát. A megszökött bankháztulajdonos esendes társa még májusban megugrott.

— **Beszűntetett passzív rezisztencia.** Zágrábból jelentik: Az országos tanítószövetkezet tegnapi közgyűlésén, elhatározta, hogy a majnem egy év óta tartó, a tanítószágnak az összes szolgálaton kívüli működésére vonatkozó passzív rezisztenciát megszünteti.

A passzív rezisztenciát annak idején azért mondták ki, mert a horvát-szerb koalíció megakadályozta az országgyűlésben, hogy a kormány által beterjesztett néptanítók fizetésjavításáról szóló törvényjavaslat elfogadjassék. A néptanítók annak idején elhatározták, hogy távol maradnak minden kulturumuktól, ami az általános nemzeti álláspontot tekintve, kiszámíthatatlan kárt okozott. A tanítók elhatározása, hogy most már a passzív rezisztenciát megszüntetik, arra vezethető vissza, hogy a kormány mégis tett valamit a horvát néptanítók anyagi helyzetének javítására.

— **Montenegró külkereskedelme.** Antivárii konzulátusunk jelenti júniusban: Az osztrák és a magyar hajókkal behozott áruk 11,540 q-ra rugtak, amelyből 10,500 q gabona-importra (tengeri és 200 q buza) esett. Ebből a mennyiségből 3600 q Magyarországból, 4000 q Romániából és 2900 q az európai Törökországból származott.

Az összegabona-import Montenegróban 50,052 q-ra rugott az elmúlt félesztendőben és ezzel az 1911. évi összimportot is túlszárnyalta. Ez a jelentékeny gabonabevétel a múlt évi silány termés eredménnyel áll össze függésben s a bevétel minden esetre emelkedni fog, miután a montenegrói kormány további megrendeléseket tett a Societá commerciale d'Oriente-nél. Az Antiváriába érkező gabonamennyiségeket túlnyomóan az ország északi vidékeire osztották szét, ahol (a niksic-i és a sajevic-i kerületben) a lakosságot éhínség fenyegette.

A jelentés havában behozott áruk túlnyomó részét Magyarországból és Ausztriából importálták. Magyarország 730 q-val (vasárk, kézműárk 20 q, szappan, épületfa, rizs 114 q, liszt 320 q, sör 80 q stb.) és

Ausztria 175 q-val (kávé 27 q, cukor vasárk 60 q, gyapot árak, teszta árak, gyufa, épületfa stb.) részesedett a bevételben. Olaszország bevétele főként liszt és petrolumra szorított, amely utóbbiból 4500 láda (a 2 hidon) került bevételre Velencéből. Részesedett még a bevételben Törökország rövidárúval, Bulgária liszttel, Görögország szeszével és szappannal.

— **A szuezi csatorna.** A szuezi csatorna-társaság, mint port-saidi konzulátusunk írja, elhatározta, hogy a nyugati oldalán levő 2 kilométer hosszú hullámtörőt még két és fél kilométerrel meghosszabbítja, hogy Port Said kikötőjét megvédje a felhomokozástól. A munkálattal az olasz Amalgia-céget bízták meg. A költségek 15 millió francot tesznek ki. Az építést már ez évben elkezdték és hat éven belül be is fejezik.

— **Indiai pestis.** Odesszából jelentik, hogy az Indiából érkezett Pétervár nevű gőzöst az egészségügyi hatóság vesztéggár alá helyezte, mert fedélzetén egy pestises beteget találtak.

— **Statisztika a horvátországi népisiskolákról.** A „Skoiski Vjestnik” című horvát lap adatokat közöl a Horvátországban fennálló népisiskolákról. Ez adatok szerint az 1910-11-iki tanévben a társországban 1596 népisiskola volt, vagyis 203-mal több, mint 1909-10-ben, mikor 1393 volt a népisiskolák száma. Az 1596 iskola az egyes megyék között így oszlik meg: Lika-Krbava megye 122, Modrus-Fiume m. 154, Zágráb m. 262, Varasd m. 95, Belovár m. 207, Pozsega m. 229, Verőce m. 192, Szerém m. 280. Városok szerint az eloszlás a következő: Zágráb 27, Varasd 5, Eszék 14, Zimony 8. Horvát-Szlavonországban átlag 26.25 km²-re és 1642 lakosra esik egy népisiskola. A megyék között iskolák dolgában a kerülethez arányitva Pozsega áll legjobban: minden 21.53 km²-re egy népisiskolával, legrosszabbal pedig Lika-Krbava, ahol 50.91 négyzetkilométerre esik egy népisiskola. Lakosság szerint az egyes megyékben így áll az arány: Pozsega 1158, Verőce 1253, Szerém 1400, Modrus-Fiume 1504, Belovár 1606, Lika-Krbava 1677, Zágráb 1965 és Varasd megye pedig 3058 lakosra bír kimutatni egy népisiskolát. Összeveve mindent a megyékben átlag 1609, a városokban 2600 lakosra esett egy-egy népisiskola. Az összes népisiskolák között 1474 volt országos, 48 felekezeti és 74 magán. Tanítási nyelv szerint így oszlik meg a horvátországi népisiskolák száma: A horvát és szerb iskolák között 1453 országos iskola, 39 felekezeti, 14 magán, a német nyelvűekből 16 országos, 8 felekezeti és 3 magán, a magyar tanítási nyelvű iskolák közül 1 országos, 10 felekezeti és 57 magán iskola (főleg államvasuti), a tot nyelvűekből pedig 4 országos iskola.

— **Kifosztott templom.** Tegnapelőtt hírt adtunk arról a templomrablásról, melyet San Giacomo di Albonában követtek el. A rablók felfeszítették a főoltár mellett levő Szt. Mária-szobor ereklyetartóját, honnan egy halom arany- és ezüst ékszert vittek el. Az ékszerek között voltak értékes drágakövekkel díszített fülbevalók és gyűrűk, karperecek stb. összesen 1573 korona értékben. A templom betörés augusztus 7-én délelőtt történt, mialatt a templom harangozója ebédelt. A lopott ékszereket kimutatást küldtek az összes ékszerészeknek s a tetteseket, akiről hiányzik minden nyom, lázasan keresik.

— **Új halkonzervgyár.** A „Nekton” halászati társaság, Scomerza, dr. Massanek és Társai cég egy halkonzervgyár létesítését határozta el, melyhez állami kedvezményeket is sikerült elérnie, a cégnek. A hivatalos lap erre vonatkozó híradása így szól:

„A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a pénzügyminiszter hozzájárulásával az 1907. évi III. t.-cz.-ben meghatározott állami kedvezményeket a „Nekton” nyílt tengeri halászati és halértékesítő társaság, Scomerza Iván, dr. Massanek Gábor és társai flumei cég által Fiumében létesítendő ipartelepének halkonzervgyári üzemébe részére, a gyár üzembehelyezésének napjától számított tíz évre előzetesen biztosította.

Töchterheim Abbazia

Nevelő és üdülő otthon leányoknak. — Német, angol, francia nyelv- és zene tanítás. — Pädagogiai vezetés. Orvosi felügyelet.

Interurb. telef. 258. Prospectus.

A „Nekton” társaság ezen halkonzervgyára lesz az első halkonzervgyár a magyar-horvát tengerparton, holott Ausztriában tizenöt ilyen gyár működik.

— **A kikötőből.** Aug. 10. Érkezett: „Melpomene” osztrák gőzös Konstantinápolyból 1210 zsák korpával, 28 üres hordóval; „Triantis” görög gőzös Bariból üresen; „Barletta” olasz gőzös Bariból 120 kosár gyümölcsessel és 160 láda paradicsommal; „Széchenyi” magyar gőzös Triesztből üresen; „Ampelea” osztrák gőzös Huelvából 2100 tonna ásványnyal; „Jadran” osztrák gőzös Makarskából 40 hordó borral és 20 tonna vegesáruval.

x **Leányotthon Abbáziában.** Az abbaziai Töchterheim leány nevelő-intézet és üdülő-otthonba, mely szakkereskedő pedagógiai vezetés és orvosi felügyelet alatt áll, bármikor vesznek fel a monarchia minden részéből leány növendékeket. Az intézetben a német, francia és angol nyelvre, valamint a zenetanításra is nagy súlyt fektetnek.

— **Megveszik az Olimpicot.** Hamburgból jelentik: A Hamburg-Amerika Line meg akarja vásárolni a White Star Linetől az „Olimpicot”, az elpusztult Titanic testvérhajóját. Az Olimpic építése annak idején 30 millió márkába került.

— **Kisebbszámú a dollár.** Az Egyesült Államok számítás alapján, takarékoság szempontjából, kisebbszámú fogják szabni ezentúl a dollárokat. Ugy találják, hogy a jelenlegi papírpénznek alakja tulságosan nagy ahhoz, hogy kényelmesen lehessen azokat a forgalomban kezelni. A jelenlegi papírdollár hossza valamivel több, mint nyolc és egy negyed inces, szélessége pedig több három incesnél, a tervezett új bankó hossza hat inces lesz, szélessége pedig kettő és fél. Azt hiszik, hogy ezeket kényelmesebben lehet majd kezelni. A változtatás főoka azonban nem ez, hanem az, hogy a kincstár takarékoskodni akar. Aki nem szakember, talán nem is gondolná, hogy az Egyesült Államok kincstára pusztán papírköltségen 87 ezer dollárt takarítana meg évente, tekintve, hogy esztendőnként 240 millió darab bankót bocsátanak ki. A nyereség, amit a nyomás, vizsgálat, szárítás, számozás stb. terén elérnének, maga többre rugna 200.000 dollárnál minden évben. Ha a bankók kisebbek kevesebb munka van a nyomásukhoz szükséges lemezek elkészítésével is, kevesebb festék is kell, ami sokkal fontosabb tétel, mint sokan gondolják. Mindent egybevetve, ha a terv megvalósul, s a papírpénzeket kisebbszámú fogja csináltatni a kincstár, évente legalább 600.000 dollárt fog megtakarítani.

— **Sulyos baleset.** Plasse vasuti állomás közelében ma reggel sulyos baleset történt. Vlahovics János Lies községbeli lakos fát szállított a vasutal párhuzamosan futó országúton, mikor lovai egyszerre megmozdították és elragadták a kocsi, amely felborult és a kocsi s a több méter mély bevágásban fekvő vasuti sínekre esett. Ott találta meg a vonatvezető munkások, akik kiküldték a plassei állomás felé a legközelebbi vonattal a fiumei kórházba szállították. Vlahovics számtalan zúzódást szenvedett, koponyája több helyen beszakadt, továbbá egyik karja és lába is eltört.

— **Ismét raboltak a fiumei vonaton.** A fiumei budapesti vonaton újabb vakmerő rablás történt. Sincik Ilona 21 éves angol tanárnő, Kóczian Emil kaposvári földbirtokos gyermekeivel a múlt hét elejéig Czirkvenicán töltötte a nyarat, ahonnan ez előtt öt nappal tért vissza. Nem is sejtette, hogy milyen vakmerő vasuti tolvajlásnak esett áldozatul, csak tegnap reggel vette Kaposvárott észre, hogy tíz darab száz koronás bankjegye hiányzik. A megrémült tanárnő rögtön a kaposvári rendőrségre sietett és bejelentette az esetet. Előadta az ügyeletes rendőrtisztviselőnek, hogy a tolvaj, miközben ő aludt, belopódzott a fülkébe, elcsente ridiküljét, a benne levő 10 darab 100

koronás bankjegyet elvette a ridikül belső oldalzsebjéből, annak helyét pedig ujságpapírral tömte ki. A kizárólag volt még a pénztárcája is mintegy negyven korona aprópénzzel. A gavallér tolvaj azonban ezt visszahagyta. Kaposvárra megérkezvén, még megtapogatta a ridikült, a tapintás által érezvén azonban a pénznek vélt ujságpapírost, nyugodtan távozott az állomásról. Reggel aztán, mikor bevásárlás céljából pénzt akart magához venni, jött rá arra, hogy a vonatban kirabolták. A kaposvári rendőrség megindította a nyomozást.

— **Vakmerő lopás.** Baruch Jakab készruhákereskedő tegnap az ebéd idő alatt 14 éves leányára bízta az üzlet őrizését. A kereskedő távolléte alatt bejött egy férfi s arra kérte a leányt, hogy hívja át az üzlet szomszédságában levő lakásból az atyját. A leány elment az apjáiért s ez alatt az ismeretlen kinyitotta az elárusító asztal fiókját, honnan mintegy 60 koronát emelt ki. Eppen elmenőben volt, amikor belépett a kereskedő, akinek láttára a tolvaj nem zavarodott meg, hanem nyugodtan kért egy pár harisnyát. A tolvaj eltávozása után a kereskedő észrevette a lopást s rendőrt küldött utána. A tolvajt elfogták s bevitték a rendőrségre.

— **Pénzhamisító Triesztben.** A trieszti rendőrség tegnap letartóztatta Garavini Santo ravennai származású olasz alattvalót, aki iparszerűleg foglalkozott hamis

pénz gyártásával. Lakásán több pénzgyártó gépet és sok hamis egy- és ötkoronás darabot találtak.

— **Mérnökök mint kivándorlási ügy-
nők.** A napokban kivándorlásra való tömeges csábítás miatt Triesztben letartóztatott Meraldi olasz mérnök büntetésére is ráterítette a kezét a rendőrség. A bűnrészes Margoni Károly mérnök, a taxaméter-társaság igazgatója. Mindketten zsiros provizioért környékbeli földmivéseket toboroztak össze s azal csábították őket Amerikába, hogy egy vusuttársaságnál alkalmazást kapnak. A beszállított embereket azután faképnél hagyták. A trieszti rendőrség mindkét mérnök ellen szigorú eljárást indít.

x **Varieté a Bonavia szállóban.** A Bonavia-szállóban hétfőn este fél kilenckor változatos műsoru varieté előadás lesz melyben fellépnek Oscar Elza énekesnő, Albert karrikatura rajzoló, az Oscar-duett és a Willy művészpár. Belépti díj nincsen.

— **„Phosphatine Fallières”** a neve annak a tápszernek, amelyvel manapság már minden aggodalom nélkül lehet a gyermeket az elválasztás időszakától táplálni. E kiváló tápszer biztosítja a csontrendszer fejlődését és erőteljessé neveli a gyermekeket. Kapható a gyógyszerárakban dobozoként, — amely három hétre elegendő — 3 kor. 80 fill.-ért.

x **A „Mária Immaculata,”** szanatóriumban, mely tengerföldről magaslaton, nagy területű erdőben fekszik, gyönyörű kilátással a tengerre s kitünő levegővel, felvétetnek a nyári hónapokra üdülő hölgyek és gyermekek, valamint a jövő iskolaévre elemi és polgáriba járó leánykák, főleg verszegények, kiknek egészségük edzésére tengeri levegőre van szükségük. Igen jó ellátás bennlakással. Bővebbet az intézet igazgató-ságánál.

x **Berlin-szálló Budapestben.** A főváros élete újból egy látványossággal lett gazdagabb. A Révay-utca 10. sz. a megnyílt a 140 díszesen berendezett szobából álló Berlin-szálló, melynek vezetését Winkler Otto az abbaziai Lederer-penzió volt igazgatója, a Royal szálló volt titkára, a berlini Hotel Monopol volt igazgatója vette át, ami egymagában garancia a szálló előkelő szakkereskedő vezetésére.

TÖZSDE.

	Aug. 9 zárlat	Mai árt. 11 óra
Budapesti Értéktőzsde.		
Magyar hitelrészvény	837.50	858.50
Osztrák hitelrészvény	634.50	655.50
4%-os koronajáradék	87.20	87.20
Osztr.-magy. államvasut	717.—	718.25
Jelzálogbank	464.—	464.50
Lezámitelőbank	552.50	554.25
Hazai Bank	303.—	303.—
Magyar Bank és Keresk. R.-T.	668.—	663.50
Rimamurányi	789.50	789.—
Salgótarjáni	775.—	777.50
Közuti Vasut	765.—	766.—
Városi Villamos	408.50	409.—
Adria	519.—	—
Déli Vasut	101.50	—
Magyar Cukoripar	3054.—	—
Rizsgyár	3980.—	—

	Aug. 9 zárlat	Mai árt. 11 óra
Budapesti Gabonátőzsde. (50 kilogrammonként.)		
Buza októberre	11.52	11.50
Buza áprilra	11.89	11.86
Rozs októberre	9.40	9.39
Tengeri augusztusra	9.29	9.36
Tengeri szeptemberre	9.17	9.21
Tengeri májusra	7.52	7.51
Zab októberre	9.60	9.58

	Aug. 9 zárlat	Mai árt. 11 óra
Bécsi Értéktőzsde.		
Osztrák hitelrészvény	655.—	655.50
Magyar hitelrészvény	859.50	859.—
Osztrák magyar államvasut	717.—	717.75
Alpesi	1023.75	1021.50
Déli Vasut	—	103.—
Skoda	—	764.—
Osztr. koronajár.	87.05	—

	Legutóbbi köte- sek átlagár.
Fiumei és trieszti értékek:	
Fiumei 4%-os kölcsönkötv.	92.—
Banca Fiumana	640.—
Fiumei Kereskedelmi Bank	305.—
Fiumei Népbank	114.—
Litorale Bank és Takaréksz. Susák	228.—
I. Horvát Takarékpénztár	5750.—
„Indeficienter” tengerhajóz. társ.	90.—
Magyar-Horvát Gőzhajótárs.	7900.—
Magyar-Horvát Szabadhajózás	1075.—
Orient tengerhajózási társ.	1250.—
Alt. Forgalmi r. t.	2300.—
Magyar Olajgyár	213.—
Austro-Americana	281.—
Navigazione Libera Triest	678.—
Osztrák Lloyd	586.—
Stabilimento Tecnico	11.000.—
Ampelea Szeszpároló Rt.	468.—
I. Trieszti Rizsgyár	962.—
„Kerka” dalmat vizművek r. t.	430.—
Spalato Portland Cement	432.—
Assicurazioni Generali Nap.	942.—
Riunione Adriatica	4060.—

Távirat — Telefon.

Zichy János a király előtt.
ISCHL, augusztus 10. Gróf Zichy János kultuszminiszter ma délelőtt egy negyed 10 órakor Ausseeből Ischlbe érkezett s pontban 11 órakor külön kihallgatáson jelent meg a király előtt. A kultuszminiszter csak a tárcája körébe vágó reszortügyekről tett előterjesztést a királynak.

A két éves katonai szolgálat.
BÉCS aug. 10. Bár a véderőtörvény már intézkedik a két éves katonai szolgálatról, a hadügyi kormányzatnak mégis az a terve, hogy a két éves katonai szolgálatot csak fokozatosan valósítja meg, egyelőre három évben szabta meg az átmeneti időt. Tehát 1915-ig három évre sorozzák be az újoncokat s ha addigra lesz megfelelő erő, a harmadik évben már nem tartják fegyverben a legénységet, hanem szabadságolják.

A felpozott hadtestparancsnok pöre.
KASSA, aug. 10. A Munkácson felpozott Boroevics Szvetozár kassai hadtestparancsnok által Haertel Lujza ellen indított becsületsértési perben ma hallgatták ki a munkácsi járásbírósg megkeresésére Boroevics Szvetozár panaszost, továbbá Stracker Károly vezérkari ezredest, mint tanukat. A kihallgatásra ide érkeztek a vád és a védelem képviselői, továbbá a vádlott Haertel Lujza is. Haertel Lujza ügyvédje, Eckmann János dr. kíséretében tegnap este 7 órakor érkezett Sátoraljan hely felől Kassára, ahol a pályaudvaron

Kepes kassai fődetektív csatlakozott hozzájuk.

Vacsorára a Schalek-ház szálloda éttermében tértek be és az első asztalnál rögtön szembe találták magukat Boroevics altábornagygyal, aki tisztjei társaságában vésorázott. A hadtestparancsnok kinosan feszengve nézte a belépőket, mire Haertel Lujza a védőhöz fordult mosolyogva és így szólt:

—Ne zavarjuk az urakat, menjünk át inkább egy másik terembe.

A tanúkihallgatás ma délelőtt tíz órakor tartott meg a salétrom-utcai járásbíróház helyiségében, B o g s c h Zsigmond aljárásbírónak Boroevics hadtestparancsnok kijelentette, hogy őt Haertel Lujza megpofozta. Az altábornagy vallomásra letette az esküt.

Stracker Károly vezérkari ezredes azonban a szolgálati titoktartásra való hivatkozással megtagadta a vallomást.

Öngyilkos horvát képviselő.

ESZÉK aug. 10. Popovics Dusán volt horvát tartománygyűlési és magyar országgyűlési képviselő tegnap délután lakásán agyonszurta magát. Az öngyilkos képviselő hosszabb idő óta kedélybetegségben szenvedett s bajához járult még az is, hogy természet nemrég elpusztította a vihar. Hozátartozói tudtak sötét szándékáról s folyton ügyeltek reá, tegnap azonban néhány pernyi egyedüllétében zsebkésével szíven szurta magát. Félórai agónia után a szerencsétlen képviselő kiszenvedett. Popovics a horvát-szerb koalíciós pártban vezető szerepet vitt és jól beszélt a magyar nyelvet is.

Milliomos végrehajtó.

DEBRECEN, aug. 10. A debreceni királyi törvényszék Bódog Zsigmond milliomos végrehajtó ügyében, aki egy esődtömeg leltározásánál tizenöt korona értékű szövetdarabot ellopott, már megtartotta a végtárgyalást. Az ítélet Bódogot bűnösnek mondta ki lopás vétségében és az enyhítő körülmények figyelembe vételével egy napi fogházra, egy évi hivatalvesztésre és politikai jogainak elvesztésére ítélte.

Öngyilkos úriasszony.

MÁRAMAROSSZIGET, augusztus 10. Mérey Ferenc rendőrtanácsos fiatal felesége öngyilkossági szándékkal mellbelötte magát. Az öngyilkos úriasszony anyai örökök előtt áll. Az öngyilkosságot egyideig titkolták, amikor azonban nyilvánosságra jutott, az öngyilkosság okára vonatkozólag megtagadtak minden felvilágosítást.

Álarcos rablógyilkosok.

BESZTERCEBANYA, aug. 10. A zólyom megyei Garamszentpéter község határában három bekormozott álarcos rabló betört egy tanyára és a juhnyáját elakarták hajtani. Két pásztor szembeállt a támadókkal, akik erre agyonütötték a pásztorokat. A nyáját azonban még sem hajtották el, mert a nagy zajra felébredtek a falubeliek, úgy hogy a rablóknak menekülniük kellett.

A pápa jubileuma.

RÓMA aug. 10. A pápa koronázásának kilencedik évfordulóját fényesen megünnepelelték. Az ünnepély a sixtinusi kápolnában történt, a pápa, a Rómában tartózkodó bíbornokok, a diplomáciai kar és meghívott magas személyiségek jelenlétében. Merry del Val bíboros államtitkár szentmisét mondott, azután a pápa áldását adta a jelenlévőkre és visszavonult lakosztályába.

A bochumi bányakatasztrófa.

BERLIN aug. 10. A fölrobbant bányában ma reggelre sikerült a tüzet eloltani. A halott áldozatok számát 188-ra teszik. 106 holttestet hoztak föl a Lothringeni-bányából, 12 ember még lent van, hozzájuk nem lehet eljutni, mert egy folyosó gerendázata beszakadt s elzárta az utat. A katasztrófa úgy történt, hogy a harmadik és negyedik tárná között átjáró folyosót vágtak és egy gázkamra a negyedik tárnában megnyílt. 25 súlyosan sebesültet ápolnak a bochumi bányász-kórházban. Ezeket ma reggel meglátogatta Sydow kereskedelmi miniszter. Bochumban hire jár, hogy a császár elutazik a katasztrófa színhelyére. Holnap kezdődik a temetés.

BOCHUM, aug. 10. Azt hiszik, hogy a szerencsétlenség kitörésekor sok munkás a zürzavarban az ellenőrző bélyeg átadása nélkül menekült ki az égő bányából s ezért a hiányzók közül még megkerülnek többen. Az orvosok remélik, hogy a huszonegy súlyosan sebesültet életben tarthatják. Az özvegyek és árvák segélyezése ügyében már erős akció indult meg.

BOCHUM, aug. 10. A katasztrófa után rettenetes jelenetek játszódtak le a bányában rekedt munkások között, mert a felhozott holttesteken kétségbeesett küzdelem nyomait állapították meg. Az egyik halott bányász tenyerében hajcsomót találtak, amelyet egyik társa fejéről szakított le menekülés közben.

188 éves matróna halála.

SZÓFIA, aug. 10. Tirnowo községben tegnap Balanoff Mária földművesnő 188 éves korában meghalt. A matróna már 110 éves özvegy. 14 gyermeke már mind meghalt.

Hydroplánon Párisból Londonba.

PÁRIS, aug. 10. Beaumont aviatikus tegnap reggel felszállott vízi repülőgépen Bezons mellett, hogy Londonba repüljön. Az aviatikus nagyobb viszontagság után Boulogneig jutott el, ahol a tengerre ereszkedett. Az aviatikus a rossz időjárás miatt volt kénytelen félbeszakítani utját.

Az Alpesek áldozatai.

INNSBRUCK, aug. 10. Rosenberg könyvkereskedő és leánya tegnapelőtt felmásztak a Ridnaura, ahol vihar érte el őket s életüket veszítették. Mindkettőt megfagyva találták.

Minden a kihordás vagy a szétküldés körül felmerülő panaszt telefon, vagy levelezőlap útján a kiadóhivatalba kérünk bejelenteni.

„Margherita“ mozgó

Via Alessandro Manzoni 3.

Szombaton 10-én és vasarnap 11-én

Igen szép műsor.

Az előadás tartama meghaladja az egy órát.

Az üldöző szárnyak

Remek alkotású dráma mestermű.

Előadva a legjobb művészek és művésznők által. Világkörütraján nagy sikereket aratott legújabb alkotás.

Ezen nagyszabású és elsőrendű előadás befejezéséül színtre kerül

Egy igen mulattató vigjáték.

Igyék naponta 1—2 palaczk

Dupla-malátasört

de Szent István védjegyűt, mert ez a legelső, a valódi.

A söriparban korszakot alkotó a „Kőbányai Polgári Sörfőzde“ ezen világhírű söre, amelyet ma már minden országban utánoznak. Nemcsak a legélvezetesebb üdítő ital, de csodálatos gyógyhatása is van idegesség-, étvágy hiány-, vérszegénység-, álmatlanság-, tüdő- és gyomorbetegségeknél: igen ajánlandó lábbadozó betegeknek és szoptató nőknek is.

Ajánlja: Noorden tanár Bécsben; Korányi tanár Budapesten; Glax tanár Abbáziában és számos más szaktekinetely.

Kapható:

Frisztöltésű palaczkokban minden fűszer és csemege kereskedésben. Frissen csapról kimerve minden előkelő étteremben.

„Buffet Bellevue“

Viale Deák (a kapucinusok új házában)

Hideg és meleg ételek, bel- és külföldi, valamint saját termésű borok. Kőbányai polgári sör mindig frissen.

Szives pártfogást kér

SZIRMAI GYŐZÖNÉ.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYOGYSZERTÁRA

a városi torony mellett

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszerpanok, az összes ásványvizetek, toalettcikkek és szépitőszerek stb. sfb.

Nattich Henrik
Fiume, Corso 35.

Nagy raktár mindennemű órákban, ébresztő, ingaórák, precíziós kronométerórák és láncokban jutányos áron, jótállás mellett. — Saját javítóműhely.

TOPICS MILAN

fogtechnikus

— Susákról Fiuméba költözött —

Via del Porto 8. szám II. emelet.

ARBE Park Hotel

közvetlen a tengerparton, teljesen új, modernül berendezve. Nagy fedett terasse. Étterem a házban. Villanyvilágítás. Pensio naponta 7 korona. Magyar kiszolgálás.

Kémkedés Galiciában.

PRZEMYSŁ aug. 10. A 77-ik gyalogezredbeli Keller őrmester nemrég öngyilkosságot kísérelt meg s a mentők bevitték a csapatkórházba. Kellernél egy levelet találtak: melyből kitűnt, hogy összeköttetésben volt Gericz katonai élelmezési altiszttel, aki napokkal ezelőtt megszökött. Gericz gyakran kapott Odesszából és Varsóból pénz küldeményeket. Katonai körökben ez a felfedezés nagy izgalmat kelet, mert attól tartanak, hogy a két altiszt több vár terveit elárulta.

A newyorki rendőrség botránya.

NEW-YORK aug. 10. Becker rendőrkadnagy zsarolásaiival kapcsolatban több más főtisztviselő üzemeltetési napfényre kerültek. Mindnyájan megszarolták a játékbárlangokat. Néhány barlangtulajdonos havonként 1000 dollárt fizetett a rendőrségnek.

Hadiszerepészet egy német hajón.

BRUSSZEL aug. 10. Az antwerpeni kikötőben lefoglalták a „Hernia” német gőzös rakományát, melyben hadi dugáru volt Törökország részére. A hajótulajdonos ellen eljárást indítottak s hamis árubevallás miatt 115,000 frank pénzbüntetéssel fogják sújtani.

**Hungaria Pensio
LUSSINGRANDE.**

Elégáns, napos lakoszobák; férfi- és hölgy-szalon kert. 2 terrassz. Villanyvilágítás.

Teljes penzió: lakás háromszori étkezéssel napi 7. — kerona.

Ragályos és tuberkulotikusok nem fogadtatnak be. Pichelmayer Lajos tulajdonos.

**Szabados Penzió, Abbazia
Villa Jolanda és Villa Melanie**
Mind a kettő közvetlen a tengerparton. Saját tengeri fitrdő. Elismert jó magyar konyha. Olcsó árak.

Imperiál szálló

Viale Deák, a pályaudvartól egy percnire. Fiume legújabb szállodája. — 50 modernül berendezett szobával. — Szobák 2.40 K-tól feljebb Villany. — Lift. — Fürdők. A kávéház fényesen berendezve megnyílt.

Tulajdonos **LINENBERGER S.**

Szép lakás négy szoba, fürdő és mellékhelyiségekkel kiadó Susákon egy villában szeptember 1-től vagy előbb is. Bővebbet Klanac 113/a II emelet.

VELENCE**Bonvecchiati szálló**

a Szt. Márk-tér közelében. Villanyvilágítás, lift, gőzfűtés, fürdők, nagy étterem.

— Teljes penzió napi 10 líráért. —

ADELSBERG

a világhírű bárnyagváros legelőkelőbb szállója

Grand Hotel Adelsbergerhof

Penzió, étterem, kávéház, autogarage. OLCSÓ ÁRAK.

A szálló hatalmas park közepén fekszik. Üdülőknek igen alkalmas hely.

Azonnal kiadó

raktár, iroda vagy bármely más célra alkalmas, terjedelmes utcára nyíló nagy helyiség a város központjában.

Felvilágosítással szolgál a **Polgári Serfőző Kiváltó Telepe, 32. számú tórház.**

Közvetítők díjaztatnak.

Magyar borok!

Ajánlok kitűnő visontai és mátra-hegyaljai **fehér rizling** és **vörös borokat**, szavatolt természetes tiszta minőségben, literjét 70 fillérért, avagy házhoz szállítva, fogyasztási adóval együtt 90 fillérért.

PAUK ÖDÖN - FIUME, Riva Szapary 16.

Le-kisebb vétel 30 liter. Mintát ingyen.

A Klotild-Fürdő és Pensio

Fiume-Susák

megnyílt. Vasárnaponként katonazené.

Resch Antonia.

CIRKVENICA

Szálloda HORVÁTH Étterem

Penzió

Magyar ház, magyar konyha, magyar borok. — Olcsó árak.

BUCCARI egyetlen modern szállója

„JADRAN” szálló

Kitűnő étterem s kávéházzal. — Magyar konyha. — Legjobban ajánlható.

Tulajd. Homolka Károly.

Ha Budapeste megy

keresse fel okvetlen

Putzer György éttermeit

Budapest VII., Dohány utca 40. sz.

Vidékiek találkozó helye! :: Színház után friss vacsora!

Külön helyiség. Villás reggeli.

A legajánlatosabb fiumei szállók:

„Deák” szálló

a Deák-korzón és dependance-a a

„Bonavia” szálló

Via Edm. De Amicis 4.

Minkét szállóban kitűnő konyha és árnyas kertek. Fajborok és valódi

Pilzeni ősforrás sör.

Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula.

Hotel „Vinodol”

CIRKVENICA

Étterem - Kávéház - Penzió

Legfinomabb kivitelű függőbe, mellébe és karesattokba foglalt elsőrendű **brilliansok, gyöngyök, smaragd, zafir és rubinok**, továbbá medaillonok és nyakláncok leggazdagabb választékban s olcsó szabott árak mellett kaphatók

Engelsrath I. ékszerésznél

Fiume, Dante-tér 5. Fiók Abbaziában.

VEGLIA**Hotel „QUARNERO”**

Közvetlen a tengerparton, a kikötőnél. Tengerre nyíló szobák, teljesen újonnan berendezve. Caffè-Restaurant. Penzió. Nagyon olcsó árak.

A mélyen tisztelt közönség szives tudomására hozom, hogy

Képviseletházi étterem és kávéházamban

a nappali forgalomban az eddigi árakat tetemesen leszállítottam, hogy azáltal a t. közönségnek eme páratlanul álló, kellemes szórakozóhelyet hozzáférhetővé tegyem. — Minden este művészi zene **SILVING BERTHOLD** karmester vezetése alatt.

Teljes tisztelettel! Czifjót József tulajdonos.

Elegánsan butorozott szobák

villanyvilágítással, fürdőszobó-használatra, közei a kikötőhöz, ellátással vagy a nélkül díszingvált osaládnál kiadók via Gisella I bal lépcső III. em. 11.

Kereskedelmi iskolát vagy 6-8 gimnáziumi osztályt végzett

fiatal ember

fizetéses gyakornoknak helybeli irodában felvétetik. Cím a kiadóban.

ABBAZIA

: Hotel, Penzió és Caffé-Restaurant :

„TRAUBE“

Arnyas kert. Kényelmes fedett helyiségek. A fürdőhely legolcsóbb étterme. Magyarok találkozó helye.

Renko Ferenc Kávéháza

ABBAZIA, a Tommasich Fürdőnél

Árak:

Fehér kávé	30 fillér
Tea rumimal	40 „
Üveg sör	40 „
1 liter bor	1.20 „
Tej	24 „

Cantridai fürdő és vendéglő

Hideg tengeri és napfürdők, 250 kabinnal. Nagy arnyas kert terrasszal. Kitünő konyha és kifogástalan borok. Kőbányai polgári sör. Villanyos összeköttetés Fiuméból a fürdőig. Vasár. és ünnepnapokon délután katonazene.

☛ Fürdőjegyek fehéreneművel 40 fillér. ☛

Olcsó fürdőbérletjegyek.

Kitüntetett angol női- és férfi szabó.

Legdivatosabb ruhákat gyorsan és künön végzi. Javitás valamint ruhavasalás elfogadtatik.

Guczul András, Abbazia.

KINCSETÉR

Tordy-fele Hollandi 3 király tea

mivel nemcsak hashajtó, hanem egyúttal étvágyjavító, gyomortisztító, emésztést elősegítő, bélműködést szabályozó, nemkülönben a legmakacsabb gyomorban is segít. Csomagja (kbl. 10-12-szeri használatra) gyógytárban 50 fill.

Minden gyógytárban kapható.

VETERAN**-Tárgysorsjáték-**

rendezi az ő Felsége a Király legmagasabb védnöksége alatt álló

Finmei I. Hadastya Egyesület.

1000 nyeremény 20.019 kor. összértékben.

Főnyeremény Kor. 10.009.

Huzás a n. mélt. mi hír. pénzügyministerium 77579-911 sz. rendelete alapján 1912 augusztus 18-án lesz az egyleti helyiségben politikai biztos jelenlétében

Sorsjegyek minden bankban és dohánytözsében kaphatók.

Egy sorsjegy ára egy Kor.

„MIRAMARE“

Palace szálló, Cirkvenica.

Napsabb mint Abbazia. Az előkelő társaság kedvelt szállója. 70 modern, kényelemmel berendezett szoba; villanyvilágítás, lift, meleg tengerivíz fürdő a házban. Teljes pensió 8 K-tól feljebb. Elsőrangú konyha. Prospektust küld az igazgatóság.

Modern Női Fodrász Terem
CORTE ANGELO, FIUME

Corso 27 sz., I. emelet. Telef. 2-27.

COIFFEUR - POSTISEUR - PARFUMFUR.

Onduláció, jelmez-parókkák kézápolás (Manicure), arcsmassage viljamos árammal és gőzzel. - Hajfestés és fejmosás, a fejszárítása villamos készülék segítségével. Hajmunkák, párisi, londoni és bécsi modellek szerint.

Külön termek - Kivánságra házhoz küldök.

„Varázsvuola“.

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani.

A „Varázsvuola“ rendkívül kellemes, 20 acél trombitahanggal és 4 erős bőgővel van ellátva. Diszes kivitelben, kottafüzettel, dalokkal, tokkal, ajándékkal együtt csak 4 korona.

Csakis Wagner „Hangszer-Király“ országszerte elismert legolcsóbb hangszeráruházában kapható. Budapest, József-körút 15. - Gyorsjavító műhely. - Kérjen fenyképes hangszerárjegyzéket.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönséget arról értesíteni, hogy tavaszi és nyári ujdonságaim megérkeztek.

Mértékutáni megrendelések a legdivatosabb szabás szerint készülnek. Szövetmintákat kívánatra a megrendelő lakásán is bemutatok.

Szives pártfogást kér
Kalmár János férfiszabó

Fiume, Via Ciotta 2 szám.

Használt és új butort

veszek és eladok.

Meghívásra házhoz is jövök.

HERSKOVITS S. butorkerekedőnél

Via G. Parini 6. szám.

A legkellemesebb izü és legolcsóbb savanyuviz a

**Pécsi Tettye
: forrásviz :**

kapható minden drogeriában és étteremben.

Fiumei raktár: Fratelli Tausz cégnél - Telefon 186 szám.

Ékszer-arany-ezüst és china-ezüst-árak

dús választékban szigorú szolid kiszolgálás mellett kaphatók

Steiner Ferencz

ékszerész cégénél.

Fiume, CORSO 35.
Telefon szám 206.

Valscurignei parcellázott telepen 2-3-4 szobás **családi házakat, villákat** és több lakásból álló **emeletes házakat** épít modern kivitelben a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett **eladásra és bérbeadásra.**

A telepen, a melynek kiterjedése circa 170.000 m², **telkek** is eladóak. **A telep csatornázással, vízvezetékekkel s villanyvilágítással van ellátva.**

A társaság ipartelepén gyártott **égett mész, zuzott kavics, homok és kölliszt olcsón** kapható.

Értekezni lehet a társaság műszaki irodájában

Via Clotilde 4 szám a.

- CIRKVENICA -
Caffé Central

Cirkvenica egyetlen kávéháza és cukrászdája a tengerparton. Bel- és külföldi hírlapok.
JÁTEKSZOBÁK - BILLIÁRD.

Wagner a „Hangszer-Király” ország-szerte elismert legolcsóbb hangszer-áruháza, Budapest, József-körút 15. Bár-
lincnek teljesen

INGYEN

küldi a most megjelent nagy fényké-
pes hangszerárjegyzékét, ha azt egy le-
velezőlapra kéri, Öreg vagy törött
gramofonlemezeket becsereél.
Gyorsjavító műhely. Elismerő levelek!
Ne vásároljunk részletre.

Alla Stazione

étterem a pályaudvarral szemben.
Kittűnő konyha. - Mindenkor friss
sör. Olcsó árak.

Tulajd. Andriancich Ant.
a fiumei Deák szálló volt portása.

TRIESZT

TÓTH JÁNOS

Magyar vendéglője

a legolcsóbb Fiumében.

Via Alessandro Manzoni 10.

Kőbányai polgári sör.

Magyar és dalmát bor.

Ára 30 K.

Ninesen Önnek rendes háztartása ha
Eclipse dagasztógépe ninesen
3 perc alatt lehet vele bármilyen tésztát tökéletesen átdagasztani.
Minden vas- és edényüzletben kapható.
Bővebb felvilágosítást ad: The Eclipse Selling Company
képviselője, Eckel Egon, Fiume Via del Fosso 9. szám.

**Egy koronás
heli részletre**

mindennemű vászon, kézmű, fűg-
göny, kép, képkeret és tükörárú.
Levelezőlap hívásra megbízottam
házhöz jön. **Weisz Márk**
Telef. 15-56. Fiume, Via Carducci 16. III.

Fehérnemű és
úri divatcikkek,
csecsemő fehérneműek különleges-
sége

: Vuja M. :

Fiume, Via Adamich.
Telefon 74. szám.

LOVRANA LEGOLCSÓBB

és legjobb étterme
„a szép karintiai nőhöz”

(„Zur schönen Kärtnerin”)

LOVRANA

„Adria” kávéház

Nagy strandterrasse, gyönyörű ten-
geri kilátás. A legelőkelőbb társa-
zágok találkozó helye. Abbaziából
hajón és villamoson kellemes ki-
rándulás.

Tulajdonos: Glück Alfonz
a Quarnero kávéháznak sok éven át volt
igazgatója.

33 óceánjáró

33 óceánjáró

Austro Americana - Trieszt.

Rendes személy- és tehergyorsáru forgalom, Görögország, Spa-
nyolország. Észak és Dél-Amerika felé.

**9 nap alatt Európából (Gibraltár)
Délamerikába,**

külön utazás a

„Kaiser Franz Josef I.”

kettős csavaru óceánjárón.

Indulás Triesztből 1912 szeptember 22-én, Raguzába,
Nápolyba, a Kanári-szigetekre, (Teneriffa) való hat napos
kéjutazzsal,

október 6-án Rio de Janeiroba

„ 7-én Santosba

„ 10-én Buenos Aeyrosba

Tudakozódni lehet az igazgatóságnál, Trieszt, Via Molin Piccolo
2, (Táviratcím: Cosulich, Trieste) Schenker és Tsa főügynökségnél Bécs
I., Neuthorgasse 17., az utas-irodánál Bécs, II., Kaiser Josef-strasse 36
és a társaság más ügynökségeinél.

**Wetzler Testvérek azelőtt Gondrand Testvérek,
Nemzetközi Szállító Rt. fiókja Trieszt.**

A legmegfelelőbb gyűjtőforgalom, különösen élelmiszereknek,
Trieszttől Bécsig. Közvetlen fuvardíjtelek magyar és
dalmát kikötőkből Bécsbe.

Kiadótulajdonos: „A Tengerpart lapkiadó vállalat”

Magyarok!!

Aki jó tisztán kezelt bor akar inni,
vagy frissen csapolt kőbányai sört,
aki jó magyaros ebédet és vacso-
rát akar enni az siessen!

Misics András vendéglőjébe

Via Francesco Petrarca 6.

Éjjel 2 óráig nyitva.

Ha egészségét félti

„ADRIA”

savanyu vizet igyék,

mely igen olcsó és kristálytisza. Bakté-
riummentes magas hegyi forrásvíz. Ter-
mészetes szénssavval telítve fertőző beteg-
ségeknek, étvágyzavaroknál és emésztési
nehézségeknél igen hasznos ital. Borral
keverve kellemes üdítő hatású.

Mindenhol kapható!

Töltőtelep ABBAZIA Friedrichshof.

LINOLEUM

!! RITKA ALKALOM !!

Uj küldemény érkezett Linoleum-szőnyegekben,
pordürrrel és fémsarokkal,

150x200 nagyság K 8.50 darabja

200x250 „ K 14.— „

200x300 „ K 17.— „

Viaszkosvászon

78 cm. magas méterenként K. 1.70

110 cm. magas méterenként K. 2.10

115 cm. magas méterenként K. 2.40

Linoleum futók

67 cm. magas méterenként K. 1.60

90 cm. magas méterenként K. 2.10

100 cm. magas méterenként K. 2.50

Linoleum, fürdő-, háló- és ebédlőszobák lefedésére.
m²-kint Kor. 2.50.

Padlók lefedését saját munkásaink által vállaljuk.
Költségvetés ingyen és bérmentve.

Haas Leopold - Fiume

Via della Torre 1. szám.

Nyomatott a „Polinnia” nyomdában Fiume.